

mere, at man netop i Grundloven af 1866 har i Genhold til Bestemmelsen i Fællesforfatningen af 1855 forandret Ordene i Grundloven af 1849 om en Ministers Underskrift til det, der nu staar i Slutningen af § 13 i Grundloven af 1866, nemlig til „enhver Minister“, fordi man — saaledes opfatter jeg det i det Mindste — har paa-tænkt at give i Tilfælde af Kontrastegnatur i selve Grundloven udtømmende Bestemmelser om Ministeransvarligheden. Jeg indrømmer imidlertid, at Andre have en anden Opfattelse af dette Punkt om Kontrastegnaturen end den, jeg her har villet hævde. Derimod maa, naar vi komme til de øvrige Tilfælde, hvor der ikke er Kontrastegnatur, saa vidt jeg kan se, de øvrige Bestemmelser i Grundloven, opfattes saaledes, at der der, altsaa i Tilfælde udenfor Kontrastegnatur, kan blive Tale om Ansvar for Ministrene efter § 14 for deres Embedsførelse og efter § 12 for Regjeringens Førelse. Men netop her er tænkt paa Tilfælde, hvor der ikke foreligger Kontrastegnatur. Den Regel, der findes i § 12 om Ministrenes Ansvar for Regjeringens Førelse, finder sin naturlige Forklaring i og maa fortaas ganske i Overensstemmelse med, hvad der staar i Begyndelsen af Paragrafen om Kongens Ansvarsfrihed, fordi det er nødvendigt, at der til denne Bestemmelse om Statsoverhovedets Ansvarsfrihed maa svare en Bestemmelse om Ministrenes Ansvar; men for Resten er det jo klart, at derved kun er udtalt en materiel Betingelse, der indeholder en almindelig Regel, medens de øvrige Betingelser maa være til Stede for, at der overhovedet kan være Tale om Ansvarlighed, at der nemlig foreligger et tilregneligt Retsbrud, og at det, der igrønt er nødvendigt til Ansvar, ligeledes er for Gaanden. § 14 giver kun en Bestemmelse af rent formel Natur, nemlig hvorledes Ansvarstet skal gjøres gjældende. For saa vidt jeg skulde ganske i Almindelighed udtale min Mening om Bestemmelserne her i det første Hovedafsnit, vilde det være, at den ærede Forslagsstiller og igrønt de, der ville faae med denne Sags senere Behandling at gjøre, hellere maatte gaa en anden Vej, nemlig give en Bestemmelse om, hvorledes der skal forholdes med Hensyn til Kontrastegnatures Nødvendighed. Det kunde jo være Løvel underkastet, hvor naar en enkelt Minister og naar flere Mini-stre skulde kontrastegnere, og for saa vidt kunde jeg finde det naturligt, at man erhvervede en Lov i saa Henseende, der gav nærmere Regler om, hvorledes der skal forholdes med disse Medunderskriver, altsaa i hvilke Tilfælde man skal nøies med den enkelte Ministers Underskrift, og i hvilke man, f. Ex. naar der er Tale om Ansvar for Regjeringen i dens Almindelighed, skal have flere Ministers eller hele Ministeriets Underskrift. I saa Henseende tror jeg, at man dog vilde kunne faae Noget ud af Forslaget, og jeg skal derfor henstille dette til nærmere Overveielse.

Det var, hvad jeg ønskede at bemærke med Hensyn til første Hovedafsnit af Lovforslaget, og jeg skal dernæst gaa over til det andet Hovedafsnit, nemlig om Ansvar til Straf. Der skal jeg i Dag indskrænke mig til at udtale, at det forekommer mig, at de Bestemmelser, der staa i Ud-kastets §§ 14 og 15, aldeles ikke høre hjemme her. I dette andet Afsnit er der jo Spørgsmaal om at give Bestemmelser med Hensyn til Straf-ansvaret; men naar man optager Bestemmelser som dem, der findes i §§ 14 og 15, kommer man, saa vidt jeg kan se, ind paa et helt andet Omraade end det, at give Bestemmelser om Straf-ansvaret. Jeg tror nemlig, at disse Bestemmelser virkelig maa betragtes som en Art Tillæg til eller Forandring i Grundloven, og for saa vidt der skulde blive Tale om, at de vilde faae nogen Betydning, maa man altsaa anvende Grundlovens § 95 for at faae dem gjennemførte; thi ellers vilde de ikke faae nogen Betydning. — Derimod ønsker jeg at gjøre nogle Bemærkninger med Hensyn til det tredje Hovedafsnit af Loven, der angaar Ansvar til Erstatning. Der forekommer det mig rigtigt nok, at der er Grund til at paatale eller nedlægge Indsigelse imod den Maade, hvorpaa den meget ærede Forslagsstiller har opfattet de Bestemmelser, der i saa Henseende findes i hans Forslag. Naar man nemlig vil give Regler angaaende Ansvar til Erstatning for Ministrene, ser jeg ikke rettere, end at disse Regler angaaende Erstatning i det Besentlige maa være baserede paa Grundsætninger, der igrønt findes i den danske Lovgivning, altsaa, at de Betingelser maa være til Stede, som Lovgivningen igrønt fordrer, nemlig, at der maa være stet en retsfridig Stadtilføielse, at denne maa være fremkaldt ved en forudsæelig Forbindelse mellem den Paagældendes Forhold og den stete Stede, og vistnok tillige ogsaa, at den retsfridige Bestadigelse maa være tilregnelig. Jeg tror, det er dette Udgangspunkt, man maa gaa ud fra, naar man vil give Bestemmelser som dem, der findes i denne Lovs tredje Hovedafsnit, om Ansvar til Erstatning. Men jeg tror, at, naar man gaar den Vej, som man har søgt at gaa i § 21, kommer man ind paa et urigtigt Spor. Man udtaler her i Begyndelsen af § 21, i Overensstemmelse med Grundlovens § 49, at ingen Udgift maa afholdes, som ikke har Hjemmel i Zi-nantslover eller i en Tillægsbevillingslov, og der-hos tilføier man, at, for saa vidt en saadan Ud-gift afholdes, er den eller de Mini-stre, som i Genhold til Reglerne i denne Lovs første Afsnit bære Ansvar for Afholdelsen, pligtige at tilsvare Statskassen Beløbet af den afholdte Udgift. Den Vej, man her er slaaet ind paa, tror jeg rigtig nok er meget urigtig. Jeg tror, at den ærede Forslagsstiller tager fejl, hvis han mener, at man aldeles ubetinget kan opstille det som en ufravigelig Regel — og saaledes staar det jo i det første